

[eu och facket]

Nu är det dags för det sociala protokollet!

EU-domstolen har i en rad avgöranden, varav Lavaldomen är mest känd i Sverige, undergrävt det som är kärnan i facklig organisering; rätten att värna goda arbetsvillkor genom kollektivavtal och fackliga stridsåtgärder.

Europafacket har tagit fram en text till socialt protokoll. Ett socialt protokoll innebär att grundläggande sociala rättigheter väger tyngre än EU:s ekonomiska friheter och konkurrensregler.

LO:s och Europafackets ordförande Wanja Lundby Wedin utlovade på LO-kongressen 2008 att LO "tillsammans med våra europeiska fackliga kamrater skall driva på för ett socialt protokoll kopplat till fördraget". Även TCO:s förre ordförande Sture Nordh konstaterade att Lavaldomen var oacceptabel och uttalade att det "krävs ett socialt protokoll, som stärker de fackliga rättigheterna i EU, kopplat till EU:s fördrag".

Men både Lundby Wedin och Nordh uttryckte att fördraget det är fråga om, Lissabonfördraget, först skulle träda i kraft, och menade att chanserna skulle vara större att få igenom ett socialt protokoll efteråt. De utlovade att protokollet "måste antas så snart det är dags att se över" Lissabonfördraget. Allianspartierna och socialdemokraterna i riksdagen godkände Lissabonfördraget praktiskt taget utan offentlig debatt i november 2008.

Nu vet vi att Lissabonfördraget inte har inneburit någon som helst förbättring för fackliga rättigheter och sociala framsteg.

Med eurons kris har ekonomin i många medlemsländer [Grekland, Irland, Portugal, Spanien etc.] gått i botten och EU har tvingats upprätta en tillfällig krisfond för euroländer i kris. På EU-toppmötet i mars i år beslutade EU:s regeringschefer att denna fond skall bli permanent från 2013. Detta kräver en ändring av artikel 136 i Lissabonfördraget som måste godkännas av samtliga medlemsstaters parlament, även av den svenska riksdagen. Varje enskilt medlemsland har alltså vetorätt.

FÖR LÖNTAGAR- OCH FACKFÖRENINGSRÖRELSEN har nu chansen kommit att villkora en fördragsändring i riksdagen med att det sociala protokollet skall läggas till Lissabonfördraget. Det innebär att social dumping och angrepp på kollektivavtal och arbetsrätt inte längre blir möjlig att göra i namnet av marknaden.

Vi deltagare vid ST:s extra kongress och stämma, som samlats i Aronsborg, Bålsta, 25-26 maj 2011 uppmanar statsminister Fredrik Reinfeldt, som företrädare för Sverige i förhandlingarna om ytterligare en fördragsändring [artikel 136], att endast acceptera en sådan förändring, om det av fackföreningsrörelsen begärda sociala protokollet samtidigt läggs till Lissabonfördraget.

Anette Carnhede
Ordförande för Fackförbundet ST

Bli med i Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk

Lavaldomen och EU:s utstationeringsdirektiv visar att EU är ett allvarligt hot mot den svenska arbetsmarknadsmodellen med konflikträtt och kollektivavtal, eller med andra ord ett grundskott mot de landvinningar som svensk fackföreningsrörelse gjort de senaste hundra åren.

Lissabonfördraget, den nya EU-grundlagen, innebär inget skydd för de fackliga rättigheterna såsom det hävdas från LO-ledningen och andra EU-entusiaster. Tvärtom så innebär Lissabonfördraget i praktiken att Lavaldomen och andra antifackliga EU-domar grundlagsfästs, dvs. de blir cementerade och opåverkbara för politiska beslutsfattare.

Och, som vanligt i EU-sammanhang, det kommer mera. Riksdagen har införlivat EU:s tjänstedirektiv i svensk lagstiftning, vilket medför att låglönekonkurrensen kommer att breda ut sig än mer. Regeringen har tillsatt en utredning med uppdrag att föreslå hur EU:s bemanningdirektiv ska implementeras i svensk lagstiftning. EU-kommissionen planerar ett säsongsarbetardirektiv som enligt LO:s Wanja Lundby-Wedin öppnar för ”en total avreglering av arbetsmarknaden”.

För att bjuda motstånd mot denna förödande utveckling har Folkrörelsen Nej till EU initierat ett tvärfackligt nätverk, Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk. Det är öppet för dig som är fackligt aktiv [eller bara medlem] och EU-kritisk. Det kostar ingenting och du behöver inte vara

medlem i Folkrörelsen Nej till EU [men det är inget hinder].

Nätverkets syfte är utbyte av information, kunskapsuppbyggnad samt att anordna och samordna olika aktiviteter. Nätverket har startat som en mejlgrupp för informationsspridning och med att producera ett digitalt nyhetsbrev. Vi kommer också efterhand att anordna seminarier, hearingar, studiecirklar etc, i egen regi eller i samarbete med andra organisationer. Nätverket har också kontakt och samarbete med andra fackligt inriktade EU-kritiska organisationer, såsom Fagbevaegelsen Mod Unionen i Danmark, Trade Unionists Against the EU Constitution i England, och Nei til EU:s Faglig utvalg i Norge.

Nätverket administreras av Gösta Torstensson, Folkrörelsen Nej till EU [och passiv medlem i Kommunal]. Du som vill bli med i nätverket mejlar gosta.torstensson@nejtill.eu.se.

Eva Anderzon, Kommunalarbetareförbundet
Jan-Erik Gustafsson, Fackförbundet ST
Jannika Fahlander, Handelsanställdas Förbund
Jannis Konstantis, Fackförbundet Seko
Kent Wahlberg, Livsmedelsarbetareförbundet
Maria Pohn, Vårdförbundet
Mats Norrstad, Lärarförbundet
Pie Blume, Fackförbundet Unionen
Minna Pyykölä, Journalistförbundet
Patrik Ljunggren, Transportarbetareförbundet
Peter Lilja, Industrifacket Metall
Rolf Axelsson, Hamnarbetareförbundet
Magnus Renman, Fackförbundet GS
Lars Lundberg, Byggnadsarbetareförbundet
Marcus Carlstedt, Lärarnas Riksförbund

EU fixar bättre anställningsskydd

Lagen om anställningsskydd, Las, har så till den grad urholkats att till och med EU-byråkratin kräver skärpning av svenska staten.

Las var en krona i den svenska arbetsrättslagstiftning som infördes under de vilda strejkernas 1970-tal eftersom den upphävde arbetsköparnas fria uppsägningsrätt. Den rätt som LO sålde bort mot föreningsrätten i decemberkompromissen 1906 då det i kollektivavtalen skrevs in arbetsköparens rätt att "fritt leda och fördela arbetet, fritt anställa och avskeda."

Från början stadgade Las att tillsvidareanställning var det normala och att avtal om visstidsanställning "får träffas endast om det föranleds av arbetsuppgifternas särskilda beskaffenhet". Senare konkretiserades detta så att visstidsanställning bara fick förekomma under max sex månader.

Under tre decennier har lagen gång på gång urholkats när socialdemokraterna accepterat av borgarna krävd liberalisering av Las. Den första rejäla försämringen kom under den folkpartistiska borgarregeringen 1982 då rätten till provanställning infördes. Med högerregeringens tillträde 2006 försämrades anställningsskyddet ytterligare.

Mindre än ett år efter maktskiftet infördes 1 juli 2007 den nya anställningsformen allmän visstidsanställning som kraftigt ökade arbetsköparnas möjlighet att använda tillfälliga anställningar. Med denna förändring blev det möjligt att stapla visstidsanställningar på varandra år efter år.

Resultatet är att svenskar, unga mest, i tiotusentals tvingas jobba i osäkra visstidsanställningar utelämnade till arbetsköparens godtycke. Det har gått så långt att TCO, Tjänstemännens centralorganisation, klagat till EU-kommissionen över att Sverige bryter mot EU:s visstidsdirektiv från 1999.

Med Las förflackning har alltså EU:s arbetarskydd gått om det svenska. Bara det faktum att Sverige inte infört direktivet i vår lagstiftning är ett brott mot EU:s regler och högerregeringen tvingas krypa till korset.

Sin vana trogen lyder regeringen EU och tvingas därför revidera sina egna arbetarfientliga regler om allmän visstidsanställning. Det görs genom att Las tillförs ett krångligt regelverk som påstås förhindra visstidsanställningar hos samma arbetsgivare i mer än två år. Som synes ändå en kraftig försämring mot de ursprungliga reglerna när Las infördes för snart 40 år sedan.

Lars Rothelius

**Bli medlem i
Folkrörelsen Nej till EU.
Sätt in 200 kr på
plusgiro 433 02 07 - 4.**

EU ska kontrollera den nationella budgetprocessen

EU använder sig nu av den finansiella krisen för att blanda sig i de nationella löneförhandlings-systemen, kräva sänkta löner, göra lättare att säga upp anställda, försvaga progressiva skattesystem för att påtvinga medlemsstaterna en extrem nyliberal ekonomisk politik. Denna politik är ett schema för att samordna den ekonomiska och budgetpolitiken inom EU och eurozonen.

”Vi är nu på väg att genomföra ett nytt system för europeisk styrning” sade EU-kommissionens ordförande José Manuel Barroso till EU-parlamentet i juni, när han presenterade 27 olika nationella föreskrifter som detaljerar hur medlemsstaterna skall ”sköta” sina ekonomier.

Det är tänkt att fungera på detta sätt. Under januari skisserar EU-kommissionen vad den förväntar sig av den nationella ekonomiska politiken för budgetperioden. Detta bekräftas sedan av Europeiska Rådet [EU:s regerings- och statschefer i vilket Fredrik Reinfeldt ingår]. Därefter överlämnar medlemsstaterna innan de har presenterats för de nationella parlamenten sina budgetar och ekonomiska planer till kommissionen för att få klarteckning att de inte bryter emot EU:s nyliberala politik.

I juni ger sedan kommissionen till känna sin åsikt om budgeten och planerna och dikterar förändringar som måste ske. Dessa ändringar måste sedan bekräftas av Fredrik Reinfeldt och hans vänner i det Europeiska Rådet. Under det följande 12-18 månaderna måste regeringarna förverkliga alla de förändringar som beställts av

kommissionen och Europeiska Rådet. Om inte kan ett euroland som inte följer kraven bötfällas med upp till 0,5 procent av BNP.

När kommissionen lanserade denna tågordning i juni förnekade den att den tagit över beslutskompetens från de nationella parlamenten. ”Detta handlar inte om att diktera politiken. [...] De nationella regeringarna behåller ansvaret för den ekonomiska politik som genomförs i medlemsstaterna. Men påverkan från denna politik stannar inte längre vid den nationella gränsen. [...] Och EU-kommissionen är den enda EU-institution som har politisk självständighet, teknisk expertis och ett pan-Europeiskt perspektiv för att kunna övervaka denna process”. Och den tillägger med hänvisning till krisen: ”Emellertid under trycket från vad som pågår har på nytt väckts till liv och genomförs nu många av de nödvändiga förändringar för att bota strukturella svagheter som har skjutits på under många år”.

De allmänna rekommendationerna för alla medlemsstater uppmanar till en översyn av lönesättningssystemen för att försäkra sig om att löneutvecklingen inte skadar EU:s heliga ko, konkurrenskraften. De uppmanar också till höjd pensionsålder som automatiskt länkas till förändringar i förväntad livslängd. Förtida pension skall fasas ut. Regeringarna skall göra det lättare att anställa och avskeda löntagare, säger kommissionen. Skyndsamma åtgärder skall också göras för att minska byråkratin för företag, och lönebaserade sociala avgifter skall minskas. Bryssel vill också gradvis förändra skattesystem bort från inkomstbeskattning [de med högre inkomster betalar mer] till konsumtionsskatter då alla betalar samma procent oavsett av lön.

I sanning innebär EU-kommissionens rekommendationer och föreskrifter att låginkomsttagare, pensionärer, arbetslösa etc. i samhället genom åtstramning och avreglering skall betala för en misslyckad nyliberal ekonomisk politik.

Den föreskrivna budgetprocessen gäller även för Sverige även om Sverige som icke-euroland för tillfället befinner i bättre ekonomisk situation än de krisande euroländerna. Å andra sidan gläder sig säkert EU-kommissionen åt att alliansregeringen genom jobbskatteavdrag, försämringar i a-kassa och sjukförsäkring, ett redan marknadsanpassat pensionssystem, omfattande privatisering av offentlig sektor redan ligger i fronten för vad EU-kommissionen anbefaller.

Jan-Erik Gustafsson

BILD: LARS-ERIK HAKANSSON

Krav på utländsk kontakt delseger för facket

I framtiden måste utländska företag ha en kontaktperson i Sverige, enligt ett nytt lagförslag. Men i regeringens förslag står det inget om att kontaktpersonen ska ha rätt att förhandla och träffa kollektivavtal med facket. Och det är ju det som LO, TCO och Saco har krävt.

LO har tillsammans med TCO och Saco arbetat för att få till stånd en lagstiftning som säkerställer att facket har en motpart att förhandla och träffa avtal med, även när det gäller utländska företag som verkar i Sverige. Ett enigt näringsutskott i riksdagen ställde sig i våras bakom förslaget.

– Det är glädjande att riksdagen går oss till mötes i den här viktiga frågan. Svensk fackföreningsrörelse tar ansvar för att den svenska kollektivavtalsmodellen ska gå att förena med EU-rätten. Det är positivt att riksdagen i dag visar att man är villig att göra samma sak, sade LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin.

Arbetsmarknadsdepartementet föreslår nu i en promemoria att utländska arbetsgivare som utstationerar arbetstagare till Sverige ska vara skyldiga att göra en anmälan till Arbetsmiljöverket och utse en kontaktperson i landet. Men att kräva att arbetsgivaren har en representant på plats som har behörighet att förhandla och ingå kollektivavtal skulle vara en otillåten begränsning av den fria rörligheten på EU:s inre marknad, enligt promemorian.

I promemorian konstaterar departementet att det finns en uppenbar lucka i den så kallade utstationeringslagen. För att den ska fungera i praktiken och för att Sverige ska kunna uppfylla sina förpliktelser enligt EU:s utstationeringsdirektiv [96/71] är det nödvändigt att de fackliga organisationerna och myndigheterna får kännedom om när en arbetsgivare utstationerar arbetstagare hit. De måste även ha en reell möjlighet att kontakta arbetsgivaren. Bland myndigheterna gäller det främst Arbetsmiljöverket men även Skatteverket och Polisen.

Förslaget innebär att alla utstationeringar som ska pågå mer än fem dagar ska anmälas till Arbetsmiljöverket. [Exakt vilka uppgifter som anmälan ska innehålla ska preciseras i en särskild förordning.]

För alla utstationeringar som ska pågå mer än

Bild: LARS-ERIK HÅKANSSON

fem dagar ska arbetsgivaren också utse en kontaktperson, till exempel en av de utstationerade arbetstagarna. Kontaktpersonen ska vara behörig att ta emot delgivningar för arbetsgivarens räkning så att de fackliga organisationerna ska kunna få fram en begäran om förhandlingar med arbetsgivaren eller så att Arbetsmiljöverket ska kunna delge förbud mot att fortsätta farliga arbeten.

Kontaktpersonen ska också kunna tillhandahålla sådana handlingar som visar att kraven i utstationeringslagen är uppfyllda. Det kan vara anställningsavtal, dokumentation enligt arbetsmiljölagen eller arbetstidsjournaler. När det behövs ska kontaktpersonen kunna ta kontakt med någon som är behörig att företräda arbetsgivaren vid förhandlingar.

Men kontaktpersonen behöver inte själv ha behörighet att förhandla och träffa kollektivavtal med facket.

– Det är så klart bra att regeringen lyssnat till oss, men den har inte lyssnat tillräckligt, säger Byggnads chefsjurist Mattias Landgren till tidskriften Lag & Avtal.

– Vi måste ha en person som vi kan skriva avtal med.

Men att kräva att arbetsgivaren har en behörig representant på plats, vilket alla fackliga centralorganisationer och alla riksdagspartier vill, skulle enligt promemorian sannolikt gå utöver vad EU-rätten tillåter.

Lagändringen är tänkt att träda i kraft halvårsskiftet 2012.

Gösta Torstensson

ILO:s konvention nr 94 oförenlig med EU

Kommuner och landsting kräver sällan kollektivavtal vid upphandlingar – och i den mån det ställer några krav följer de ändå inte upp att de efterlevs. Kommunalarbetaren gjorde i våras en genomgång av lagen om valfrihet, som öppnar för privata bolag i vård och omsorg. Den visar att fyra av tio privata företag i hemtjänsten saknar kollektivavtal.

Konkurrensverket, som har till uppgift att bevaka efterlevnaden av EU:s upphandlingsdirektiv, har skrämt upp kommuner och landsting så till den milda grad att Sverige är sämst i EU på att tillåta social hänsyn vid upphandlingar, tillsammans med Storbritannien. Det visade professor Niklas Bruun och forskningsredaktören Kerstin Ahlberg i en rapport i våras.

På senare tid har det vid olika tillfällen kommit förslag om att Sverige ska ratificera ILO:s konvention nr 94, som innebär att offentliga myndigheter ska kräva löner och anställningsvillkor enligt kollektivavtal vid upphandling.

Den senaste förslagsställaren är Kommunals tidigare ordförande Ylva Thörn, som på uppdrag av Socialdemokraterna har gjort en utredning om framtidens facklig-politiska samverkan.

Men kravet på kollektivavtal vid offentlig upphandling i enlighet med ILO-konventionen, är dessvärre inte förenligt med EU-rätten såsom den tolkas av ESA, Eftas övervakningsmyndighet, som är EU-kommissionens förlängda arm i EES-länderna Norge, Island och Liechtenstein.

ESA menar att de norska reglerna om arbetsklausuler i offentliga kontrakt står i strid EES-rätten [läs EU-rätten] och har nu kommit med ett så kallat motiverat yttrande till Norges regering.

Föreskriften om löne- och anställningsvillkor i offentliga kontrakt innehåller en bestämmelse om kollektivavtalsenlig lön som genomför ILO:s konvention nr 94 i norsk rätt. ESA anser att bestämmelsen är oförenlig med EES-avtalets artikel 36 om fri rörlighet för tjänster och med EU:s utstationeringsdirektiv [96/71].

ESA utgår från EU-domstolens dom i Rüffertmålet och dess konstaterande att bestämmelserna om lön inte var fastställda i enlighet med utstationeringsdirektivets artikel 3.1 eller artikel 3.8 [lag eller allmänt gällande kollektivav-

tal].

Vidare hänvisar ESA till EU-domstolens dom i Lavalmålet och dess slutsats att utstationeringsdirektivets artikel 3.1 innehåller en uttömmande lista över vilka villkor som kan fastställas med verkan för utländska tjänsteutövare och att artikel 3.7 inte ger värdstaten möjlighet att gå över den allmänt tvingande miniminivån.

EU förbjuder med andra ord krav på normallöner i enlighet med gällande kollektivavtal, utan endast minimilöner som regleras i lagstiftning eller allmängiltigförklarade kollektivavtal. Syftet med ILO:s konvention nr 94 är att förhindra social dumpning. EU:s regelverk får motsatt effekt; konkurrensen med låga löner och dåliga villkor sätts i system. Men det är väl det som är meningen med föreningen.

Gösta Torstensson

Italiensk strejk mot nedskärningar

Miljontals italienare lade den 6 september ner arbetet i en åtta timmar lång generalstrejk i protest mot regeringen Silvio Berlusconi nedskärningspaket, där staten ska försöka spara över 400 miljarder kronor.

– När man står vid avgrundens brant måste man ta steg tillbaka. Det är oacceptabelt och oansvarigt att bara låta arbetare och pensionärer betala för att vår ekonomi stagnerat, sade ledaren för landets största fackförbund CGIL, Susanna Camusso, som talade i Rom där tiotusentals arbetare och tjänstemän protesterade liksom i andra italienska städer.

En fråga som CGIL tagit strid om gäller arbetsrätten. Regeringen vill göra det lättare för företag att säga upp anställda. Arbetsmarknadsminister Maurizio Sacconi förklarade att detta kontroversiella förslag ligger fast.

Ilaria Lani från CGIL:s ungdomsförbund var djupt oroad över att regeringens åtgärder inte på något sätt stimulerar ekonomin och värnar sysselsättningen.

– Ungdomsarbetslösheten har stigit till rekordnivåer. 30 procent av våra 25-åringar jobbar inte. I Syditalien ligger denna siffra strax under 50 procent.

Gösta Torstensson

Kampanj riktad till utländska arbetare

Arbetsmiljöverket har dragit igång en stor informationskampanj riktad till utländska byggnadsarbetare. Budskapet är att de har samma rätt till säker arbetsmiljö som svenska arbetare.

– Vi kan inte acceptera dubbla standarder för arbetsmiljön, säger Arbetsmiljöverkets generaldirektör Mikael Sjöberg.

Hur många utländska byggnadsarbetare som jobbar tillfälligt i Sverige finns det inga säkra uppgifter om. Men alla är överens om att det är en stor och växande grupp.

– De finns på alla arbetsplatser idag, det gäller både små och stora företag. Här i Stockholmsområdet skulle jag gissa att det handlar om runt 10.000 personer, säger Tomas Kullberg, arbetsmiljöansvarig på Byggettan, fackförbundet Byggnads avdelning i Stockholm.

Det kan jämföras med Byggnads 17.000 medlemmar i Stockholm. Stämmer uppskattningen kan alltså mer än var tredje byggnadsarbetare vara utländsk. De löper ofta större risker att skadas i arbetet än svenska arbetare, anser både Byggnads och Arbetsmiljöverket.

– Vi vet att det är en utsatt grupp. Allt för många med utländsk bakgrund har inte en säker arbetsmiljö, säger generaldirektör Mikael Sjöberg.

ARBETSMILJÖVERKET GÅR NU UT I EN stor informationskampanj, för första gången på främmande språk. Stora annonser i kollektivtrafiken ska sprida budskapet på de baltiska språken samt polska och ryska. Samma annonser finns också i branschpress och på svenska och utländska webbplatser.

– Det är viktigt att nå direkt till de här grupperna. Vi tror inte att alla som jobbar på exempelvis ett ryskt företag är medvetna om att det är de svenska reglerna för arbetsmiljön som gäller, säger Mikael Sjöberg.

Arbetsmiljöverkets kampanj syftar inte till att hindra utländska arbetare.

– Rörlighet på arbetsmarknaden är bra och helt avgörande för ett litet land som Sverige. Men då måste vi se till att det inte uppstår social dumpning. Då kan seriösa företag antingen slås ut eller tvingas börja slarva med arbetsmiljö, skatter och andra regler. Då blir det ett problem för hela landet, säger Mikael Sjöberg.

Gösta Torstensson

Ingen arbetsskadeförsäkring för utländska företag

I början av juni krävde den rödgröna oppositionen i riksdagen att en bestämmelse som klargör att det är tillåtet att kräva att utländska arbetsgivare tecknar svensk arbetsskadeförsäkring ska införas i den så kallade utstationeringslagen, som är en implementering av EU:s utstationeringsdirektiv [96/71].

Två veckor senare slog Efta-domstolen fast att Island bryter mot EES-avtalet genom att behålla regler som inte är förenliga med EU:s utstationeringsdirektiv.

Efta-domstolen menar att den isländska utstationeringslagens krav på att utländska företag betalar sina anställda sjuklön går för långt. Det är inte heller möjligt att de tecknar en isländsk arbetsskadeförsäkring.

ISLAND FÖRLORADE ALLTÅ DEN TALAN där Eftas övervakningsmyndighet ESA, som precis som Efta-domstolen har i uppdrag att vaka över hur EES-länderna Norge, Island och Liechtenstein tillämpar EU:s regelverk, ifrågasatte den isländska utstationeringslagens artikel 5, enligt vilken även sjuklön ingår i den minimilön som utstationerande företag ska betala sina anställda, och artikel 7 om skyldighet att teckna arbetsskadeförsäkring på Island.

ESA hävdade att enbart ersättning för faktiskt utfört arbete kan vara minimilön, och att sjuklön, som man tvärtom får när man inte arbetar, följaktligen inte kan ingå.

Efta-domstolen underkände också den bestämmelse som innebär att arbetsgivaren måste teckna en arbetsskadeförsäkring för arbetstagare som är utstationerade till Island i mer än två veckor.

Enligt domstolen är det uppenbart att en skyldighet att teckna arbetsskadeförsäkring faller utanför de arbets- och anställningsvillkor som listas i utstationeringsdirektivets artikel 3.1.

Den rödgröna riksdagsoppositionens förslag har således redan stött på patrull i form av Brysselbyråkratin.

Konsekvensen blir att utländska arbetare inte garanteras samma skydd som svenska arbetare, och att konkurrensen snedvrids genom att svenska företag får högre kostnader.

Gösta Torstensson

Grekland måste frigöra sig från EU:s valutaunion

Vid Euroländernas toppmöte i Bryssel i juli tog de 17 stats- och regeringscheferna en rad beslut för att hantera den pågående eurokrisen.

Grekland får ett nytt ”stödpaket” på 109 miljarder euro från EU:s så kallade räddningsfond och Internationella valutafonden [IMF]. I utbyte kräver EU och IMF fortsatta åtstramningar, nedskärningar och privatiseringar.

Euroländerna förbättrar lånevillkoren för krisländerna Grekland, Irland och Portugal, och lovar att stödja krisländerna ända tills de kan låna på finansmarknaderna igen.

EU:s räddningsfond [EFSF] får utökade befogenheter. Kan köpa statsobligationer på finansmarknaden, rekapitalisera banker och agera förebyggande på marknaden för att hålla nere räntorna för euroländer.

– Det här är liktydigt med att skapa Europas valutafond, sade Frankrikes president Nicolas Sarkozy.

Euroländernas krishanteringsförmåga ska dessutom stärkas ytterligare. Beslut om detta kommer att fattas i oktober.

Från eurotoppmötet rapporteras det också att bankerna har gått med på att skriva ned sina fordringar på Grekland med 10-20 procent genom att sänka räntor eller nedskrivna värden.

Grekland kommer nästa år att ha en statsskuld på 150 procent av BNP, även frånräknat de privata långivarnas eftergifter, enligt IMF:s beräkningar. I slutsatserna från toppmötet finns det dessutom bara förhoppningar i skrivningarna och flera analytiker påpekar att nedskrivningarna är otillräckliga.

– Det är alldeles för lite och man kommer inte kunna undvika större nedskrivningar framöver, säger Lars Calmfors, professor i internationell ekonomi vid Stockholms universitet, till dagens Nyheter. Han menar att vad man nu gör är att skyffla över Greklands kostnader på skattebetalarna i de andra euroländerna.

– Det riskerar att reta upp folkopinionen i länder som Tyskland och Finland och bli ett större hot än grekiska betalningsinställningar.

Besluten på eurotoppmötet innebär inte att faran är över. Kraven på åtstramningar i Grekland är hårda och det finns fortfarande en chans [eller risk med maktelitens ögon sett] att de blir poli-

tiskt omöjliga att genomföra om folkets protester blir för starka.

Dessutom kvarstår de andra krisländernas problem. Efter Grekland ligger Irland värst till med en statsskuld som uppgår till 120 procent av BNP. Italien har liknande skuldsiffror medan Spanien och Portugal ligger något lägre men i riskzonen.

Förvärras situationen i Italien och Spanien utgör det hot mot euron långt större än hittillsvarande kriser. Italiens ekonomi, som är eurozonens tredje största, är tre gånger så stor som Grekland, Irlands och Portugals ihop. Spaniens ekonomi är eurozonens fjärde största.

Eurokrisen beror i grund och botten inte på odugliga politiker eller ansvarslösa marknadsaktörer utan på att EU:s valutaunion är skrivbordskonstruktion. De ekonomiska skillnaderna mellan de 17 EU-länder som ingår är i verkligheten för stora och fundamentala för att valutaunionen med en överstatlig valuta och centralbank [penningpolitik] ska kunna fungera. Någon har sagt att valutaunionen är som om en termostat i Frankfurt ska reglera inomhustemperaturen från norr Finland till södra Grekland.

Lösningen för krisländerna, som alla befinner sig i valutaunionens utkanter, är att frigöra sig från euron till förmån för nationella valutor. Det vore ett gigantiskt politiskt nederlag för den politiska och ekonomiska makteliten, men enligt Lars Calmfors skulle en sådan utveckling kunna hjälpa Grekland att komma på fötter.

– Om man återinförde den egna valutan skulle man snabbt kunna devalvera dess värde. Nu måste man istället sänka folks löner vilket tar tid och möter stort motstånd.

Nationalekonomen Stefan de Vylder är helt övertygad om att Grekland kommer att lämna euron på ett eller annat sätt.

– På kort sikt är det en fruktansvärd smäll, på medellång sikt nödvändigt. Det kommer att ske, det här är helt ohållbart.

Stefan de Vylder hoppas att det finns en hemlig exitstrategi som överraskar oss alla så att vi slipper den värsta turbulensen.

Han jämför konsekvenserna av att Grekland frigörs från euron med vad som hänt på Island. Ett dramatiskt fall för valutan gav en stor skuldplåga, samtidigt som ekonomin fick ny kraft.

– Island har nu lägre arbetslöshet än EU och hygglig tillväxt, säger Stefan de Vylder.

Gösta Torstensson

Det är dags för en demokratisk revolution

I sin bok Chockdoktrinen från 2007 beskriver Naomi Klein Chicagoskolans nyliberala segertåg över världen, som går ut på att skapa katastrofer och utnyttja dem för att införa sin egen ekonomiska doktrin i de drabbade länderna. Ryssland var ett av offren med rövarkapitalism som resultat, men i Latinamerika blev det stopp efter uppror ibland annat Argentina.

Trots nederlaget i Latinamerika fortsätter det nyliberala chockprojektet med Internationella valutafonden [IMF] och EU som verktyg.

Island och Lettland var offer för ett par år sen – dess medborgare har råkat i massiv fattigdom. Just nu är det Grekland som bakbinds och rånas av det internationella finanskapitalet. Grekland är konkursmässigt på grund av internationella och grekiska bankers halsbrytande ekonomiska manipulationer samt tidigare ekonomiskt vanstyre.

Nu sätt den grekiska staten och de grekiska

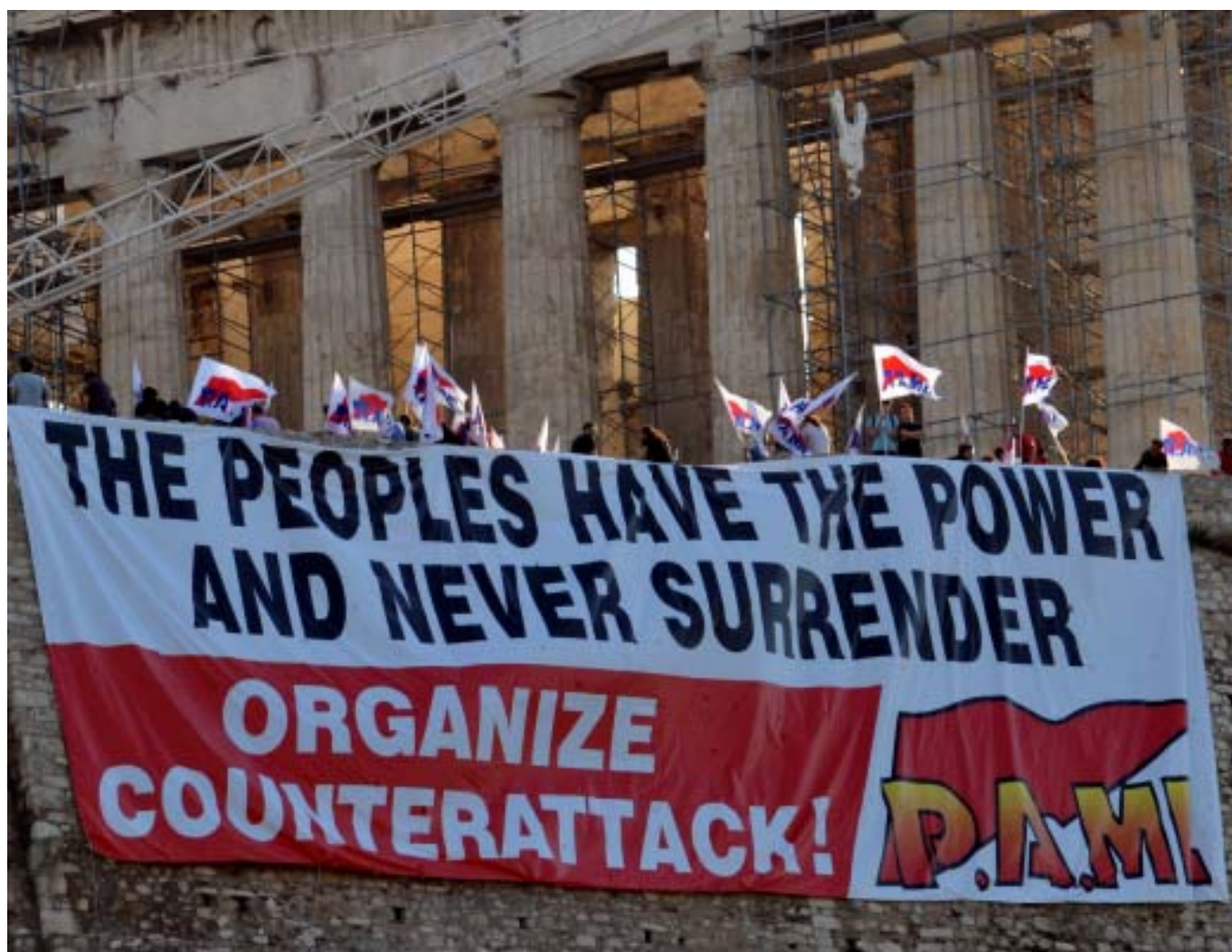
medborgarna i tvångströja. IMF och EU kräver att statens tillgångar ska säljas ut till privatkapitalet och att offentliga kostnader ska skäras ned radikalt med massarbetslöshet och massfattigdom som följd. Annars får inte Grekland det så kallade "räddningspaketet" i form av ett gigantiskt lån.

Den logiska utvägen för Grekland vore tvärtom en massiv satsning på produktiv verksamhet som skapar efterfrågan och genererar underlag för arbete, skatter och skälig återbetalning av lån. EMU-reglerna berövar i stället Grekland alla möjligheter att ta sig upp av egen kraft.

Det internationella finanskapitalet suger u grekerna in på bara benen och lämnar ett utfattigt land med en stat tömd på alla resurser som medborgarna gemensamt betalt ihop till.

Grekerna gör rätt i att protestera. Argentinas uppror mot den politiska och ekonomiska eliten är exempel att ta efter liksom upproren i Egypten och Tunisien. Kort sagt – det börjar bli hög tid för demokratisk revolution även i Europa.

Britta Ring

Nyliberalism och demokrati är oförenliga

”Vi har fått marknadsekonomin, men inte marknadssamhället”. Det lät fint tyckte många. Det var som att säga att det fanns viktigare saker än pengar. Människor, till exempel. Att marknadens valfrihet faktiskt inte samma sak som demokrati. Och oräkneliga höll för sant att det skulle gå att hålla isär de där två, marknadsekonomin och marknadssamhället.

Idag med facit i hand, när världens börser kränger, när människor slängts ut från sina hem för att de tvingats ta höga lån, när man inser att sjukvården inte är en rättighet utan en lyxprodukt, när allt större delar av det nyskapade kapitalet äts upp av den svällande spekulationsekonomin utom räckhåll för de människor som behöver samhället jämlik, hållbart och härligt, då funderar man – är det så här det ska vara nu? De tyckte att marknaden kunde tränga sig in i välfärd lite här och lite där, successivt, på allt fler ställen, men de insåg inte hur stora rasmassor som faktiskt skulle dras med när de sprängde sönder den gemensamma sektorn i jakten på avkastning.

Men tillåts oss gå tillbaka, välfärdsfrågan handlar inte bara om vad som är mest effektiv. Utan också om demokrati. Marknadssamhället är

ett samhälle utan samvete, som jagar de lönsamma framåt och stöter bort de olönsamma. Det är klart att har man pengar så kan man ju välja att köpa sig rejält bra canceroperation eller en strålande högkvalitativ spetsutbildning. Men vilken människa vill egentligen ha det billigare, det sämre, alternativ? Det är väl ingen val egentligen; att välja mellan en villa och hemlöshet, mellan bra och dålig pension. Det är klart att om alla människor hade samma möjligheter att välja sig sin välfärd så skulle alla välja sig den allra bästa välfärden. Därför är frågan om nyliberalismen och demokrati för mig så aktuell, om gränsdragningen mellan näringsliv och samhälle egentligen en fråga, inte om hur stora vinsterna i privata välfärdföretag får vara, utan att själva vinstjakten i sig faktiskt rangordnat människovärdet efter ekonomisk lönsamhet, välfärden i jakt på vinsten stöter bort de behövande, trots att välfärdens uppgift ju faktiskt är att skapa ett demokratisk samhället, särskilt mjukt för dem som marknaden stöter bort. På marknaden är det pengavärdet som räknas, inte människovärdet. Marknadens valfrihet är inte demokrati.

Det är en fråga om att förvalta demokratin, jämlikheten och människovärdighet.

Och det är fråga om att nyliberalism och demokratin är oförenliga.

Patricia Lagunas

Stöd Folkrörelsen Nej till EU:s kampanjfond! Sätt in en slant på plusgiro 603 95 78 - 7.

EU:s kris är också vänsterns kris

Alex Gordon, ordförande för det stridbara engelska fackförbundet RMT är en av talarna på det europeiska mötet 1 oktober i Paris mot den diktatoriska politiken att minska de offentliga budgetunderskotten. Gordon var huvudtalare när Folkrörelsen Nej EU tillsammans med ett antal fackliga organisationer 5 juni 2010 arrangerade ett möte i ABF-huset i Stockholm om avreglering och privatisering av kollektivtrafiken. Intervjun som följer med Gordon är hämtad från Informations Ouvrière Nr 160.

IO: Du har bestämt dig för att tala på det internationella mötet i Paris som arrangeras av det franska arbetarpartiet [POI] mot den diktatoriska politiken att minska de offentliga budgetunderskotten, mot trojkans diktatur [IMF, EU-kommissionen och ECB] och för att gå ur EU. Kan du presentera dig och ditt fack för IO:s läsare och de som förbereder möte 1 oktober?

– Jag heter Alex Gordon och jag är ordförande för facket för järnväg, sjöfart och transport [RMT] i Storbritannien, som har sina rötter bland de först bildade fackföreningarna för järnväg och sjöfart i slutet av 1900-talet. RMT är känt för att alltid ha stått i fronten i kampen mot Maastrichtfördraget, därefter Lissabonfördraget, mot privatisering av järnvägen och för åternationalisering av allt det som privatiserats under 30 år av nyliberal politik, och för försvar av löntagarnas rättigheter.

IO: Kan du precisera varför du har bestämt dig för att tala på mötet i Paris?

– Jag tycker att vad som pågår just nu visar att det är rätt och viktigt att arrangera ett internationellt möte för att organisera kampen mot den diktatoriska politiken att minska de offentliga budgetunderskotten, mot trojkans diktatur och för att lämna EU. Det finns åtskilliga skäl för detta:

– Det som jag personligen kallar för den sociala-partnerskapvänstern, dvs. majoriteten av socialister, socialdemokrater och den yttersta vänstern, har givit upp all vilja att erbjuda en alternativ politik till EU:s kapitalistiska och imperialistiska politik. Den vägrar att försvara den nationella suveräniteten – Grekland och Irland är exempel på detta – genom att kämpa för att få ett slut på den förmenta fria rörligheten av

kapital, arbetskraft, varor och service, så som dessa skrevs in i Enhetsakten 1986, liksom återfinns i Lissabonfördraget, och för ett upphävande av de förhatliga skulder, som skapats av bankerna för att vi som löntagare skall underkasta oss det finansiella kapitalets bördor. Detta är motåtgärder som för 20 år sedan skulle ha betraktats som ganska anspråkslösa.

– Den europeiska unionens kris är också den europeiska vänsterns kris, som har sålt sin själ för myten om den sociala Europa. Dock, det finns ett antal växande medvetna socialister, kommunister och andra över hela världen och miljoner av löntagare och fackföreningsaktivister som har blivit mer och mer medvetna om som det jag ovan beskrivit är helt uppenbart. Det är till dem som vi bör vända oss för att analysera läget och föreslå åtgärder.

IO: Precis, det är åtgärderna som är den viktiga frågan, vilka ställer problem som måste övervinnas.

– För de löntagare som vi representerar så är i dagsläget den springande punkten vilken väg den centrala fackföreningsrörelsen skall välja. Antingen fortsätter den att följa kompromissens väg och kryperiet inför Europafacket och de nyliberala europeiska institutionerna, vilket kommer att förvärra krisen för löntagarna genom globala avtal med hänvisning till den "fria rörligheten" och en utvidgning av social dumping - det är precis det som diskuteras mellan EU och utvecklingsländer som Indien - vilket mynnar ut i en situation ännu värre än den vi upplever idag.

– Eller vi tar tag i dagens historiska verklighet. Den nyliberala kapitalismen har misslyckats. Den dominerande klassen har ingen annan lösning än mera åtstramning och underkastelsen inför skulden. Det återstår för oss att försöka enas med folken i världen som kräver nationellt självbestämmande mot de globala kapitalistiska institutionerna representerade av Trojkan, och att kämpa för demokratin mot skuldens diktatur representerat av EU och dess centralbank.

– Det som för mig är nödvändigt att göra nu är politiska aktioner och ställa krav från löntagare i alla länder – särskilt inom EU – för att bankerna skall betala krisen och inte löntagarna. Upphäv den förhatliga skulden, nationalisera produktionsmedlen och det fria utbytet, gå ur EU och stärk solidariteten mellan nationerna istället för solidariteten mellan centralbankerna.

Jan-Erik Gustafsson

[eu och facket] är ett nyhetsbrev för folkrörelsen nej till eu:s fackliga nätverk. ansvarig utgivare: jan-erik gustafsson. redaktör: gösta torstensson. adress: rondovägen 312, 142 41 skogås. tfn: 08-771 43 79. e-post: gosta.torstensson@nejtill.eu.se.

folkrörelsen nej till eu är en partipolitiskt obunden medlemsorganisation. adress: pölgatan 5, 414 60 göteborg. e-post: kansli@nejtill.eu.se. hemsida: www.nejtill.eu.se.